

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 20.051.190
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Щуру Роману Івановичу

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління,
професора **Бондарчук Наталії Володимирівни** на дисертаційну
роботу **Подольна Михайла Івановича** на тему: «**Державне
регулювання ресторанного бізнесу в Україні**», поданої до
захисту у спеціалізовану вчену раду Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне
управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що державне регулювання ресторанного бізнесу в Україні відіграє ключову роль у забезпеченні якості та безпечності харчових продуктів, захисті прав споживачів і формуванні конкурентного ринкового середовища. В умовах сучасних соціально-економічних трансформацій, що супроводжуються воєнними викликами, економічною нестабільністю та зміною споживчих пріоритетів, ресторанна галузь стикається з низкою системних проблем. Серед них - фрагментарність нормативно-правової бази, складність дозвільних процедур, недостатній рівень цифровізації контролю та значна частка тіньової діяльності. Це обмежує ефективність функціонування підприємств, знижує їхню конкурентоспроможність і ускладнює адаптацію до нових умов господарювання.

Водночас зростання вимог споживачів до якості сервісу, безпеки та інноваційності послуг, а також активний розвиток цифрових технологій і доставки формують потребу в модернізації підходів до державного регулювання галузі. Особливої актуальності набуває необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами,

впровадження сучасних інструментів контролю та підтримки бізнесу, а також формування партнерських відносин між державою і підприємницьким сектором. У цих умовах розроблення комплексного, гнучкого та ефективного механізму державного регулювання ресторанного бізнесу є важливою передумовою забезпечення стійкого розвитку галузі, підвищення її інвестиційної привабливості та зміцнення довіри споживачів.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної тематики Прикарпатського (Карпатського) національного університету імені Василя Стефаника, зокрема в рамках роботи «Теоретико-методологічні та прикладні засади розроблення і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування» (№ державної реєстрації 0120U100494). Особистий внесок автора полягає у формуванні теоретичних засад і розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. Зокрема, обґрунтовано структурно-логічну модель комплексного механізму регулювання, що інтегрує нормативно-правові, інституційні, економічні та організаційні інструменти впливу; уточнено понятійний апарат у сфері державного управління ресторанним бізнесом; визначено ключові принципи, функції та інструменти державного впливу на розвиток галузі. Крім того, запропоновано підходи до впровадження цифрових технологій у регуляторні процеси та сформульовано рекомендації щодо підвищення результативності державної політики в умовах децентралізації та сучасних соціально-економічних викликів.

Також дослідження виконано в межах наукової роботи «Розробка і обґрунтування соціально-економічного та організаційно-управлінського механізму збалансованого розвитку підприємницьких структур у регіоні Карпат» (№ державної реєстрації 0113U004332). У її рамках автором удосконалено організаційно-економічні підходи до державного регулювання сфери послуг, зокрема ресторанного бізнесу. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання, а також розроблено рекомендації щодо скорочення регуляторних бар'єрів, підвищення рівня якості та безпечності послуг. Окрему увагу приділено формуванню пропозицій щодо стимулювання підприємницької активності та зміцнення конкурентних позицій галузі в умовах децентралізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі

Проведений аналіз дисертаційної роботи свідчить про її чітку

структурованість, логічну послідовність викладу матеріалу та узгодженість усіх складових дослідження. Зміст роботи повністю відповідає визначеним об'єкту, предмету та поставленим завданням. Запропоновані автором наукові положення, висновки й рекомендації є належним чином аргументованими, достовірними та базуються на ґрунтовній теоретико-методологічній основі. Отримані результати сформовано на основі комплексного поєднання теоретичних узагальнень і емпіричних досліджень, що забезпечує їхню наукову цінність і практичну значущість.

Метою дисертаційної роботи є розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові акти України та міжнародні документи, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, аналітичні матеріали міжнародних організацій (зокрема ООН, ЄС), матеріали науково-практичних заходів і власні публікації автора. Обґрунтованість отриманих результатів забезпечено застосуванням системного, інституційного та структурно-функціонального підходів, а також удосконаленим методологічним інструментарієм, що поєднує системний, комплексний, інституційний і порівняльний методи аналізу. Достовірність результатів підтверджується їх апробацією на науково-практичних конференціях і круглих столах, публікаціями у фахових виданнях та впровадженням у діяльність органів державної влади. Основні положення дисертації висвітлено у дев'яти наукових працях, серед яких п'ять статей у фахових виданнях з публічного управління, розділ у колективній монографії та три тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура і зміст дисертаційної роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота є цілісною, завершеною науковою працею, що відповідає встановленим вимогам щодо структури та змісту дисертаційного дослідження. Робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, кожний з яких включає по три параграфи, загального висновку роботи, списку використаних джерел.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні засади державного регулювання ресторанного бізнесу»* автором здійснено всебічний і ґрунтовний аналіз категоріально-понятійного апарату дослідження, а також систематизовано сучасні теоретичні підходи до розуміння сутності державного регулювання ресторанної галузі. На основі узагальнення наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених обґрунтовано, що державне

регулювання ресторанного бізнесу слід розглядати як складну багаторівневу систему, ефективність функціонування якої визначається збалансованою взаємодією нормативно-правових, економічних, соціальних та інституційно-контрольних механізмів. Важливим є те, що автор не обмежується лише описом існуючих підходів, а критично їх осмислює, виявляючи прогалини та суперечності, що дозволило сформулювати власне бачення сутності досліджуваного явища.

У роботі запропоновано авторські визначення ключових категорій, що свідчить про наукову новизну дослідження. Зокрема, «державне регулювання ресторанного бізнесу» інтерпретується як інтегрована система нормативно-правових, інституційних, економічних і соціальних інструментів державного впливу, спрямованих на формування конкурентного, безпечного та соціально орієнтованого середовища функціонування галузі, забезпечення балансу інтересів держави, бізнесу і споживачів, а також стимулювання її сталого розвитку. Водночас «нормативно-правовий механізм державного регулювання» визначено як упорядковану систему законодавчих, підзаконних, стандартних і процедурних норм та інструментів їх реалізації, що забезпечують встановлення правил функціонування ресторанного бізнесу, контроль якості та безпечності послуг і створення прозорого конкурентного середовища через ефективну взаємодію органів державної влади та місцевого самоврядування.

Особливу увагу в розділі приділено уточненню та розширенню змісту таких категорій, як «інституційне забезпечення», «державний контроль і нагляд» та ін., що дозволило автору інтегрувати адміністративні, економічні та соціальні складові державного регулювання в єдину логічну систему. Інституційне забезпечення розглядається як сукупність органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнес-асоціацій та інших суб'єктів, а також механізмів їх взаємодії, спрямованих на формування та реалізацію ефективної державної політики у сфері ресторанного бізнесу. Державний контроль і нагляд визначається як система організаційно-правових та адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення дотримання встановлених стандартів і норм, яка має базуватися на принципах ризик-орієнтованого підходу, прозорості процедур та мінімізації надмірного втручання у діяльність суб'єктів господарювання. Такий підхід дозволив автору сформулювати цілісне уявлення про механізми державного впливу на розвиток галузі та підкреслити необхідність їх гармонізації.

Вагомим науковим результатом першого розділу є також розкриття методологічних засад дослідження. Автором обґрунтовано доцільність застосування комплексного міждисциплінарного підходу, що поєднує

системний, інституційний, економічний, порівняльний та аналітичний методи, що забезпечує всебічність аналізу та підвищує достовірність отриманих результатів. Запропоновано новий підхід до оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу, який базується на використанні інтегрованої системи показників, згрупованих за чотирма ключовими блоками: економічним (дохідність, інвестиційна активність, розвиток МСП), соціальним (зайнятість, якість сервісу, доступність послуг), інституційним (ефективність взаємодії органів влади, рівень довіри бізнесу) та регуляторним (прозорість процедур, рівень адміністративного навантаження, цифровізація процесів). Такий підхід має важливе практичне значення, оскільки дозволяє комплексно оцінити результативність державної політики та сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо її вдосконалення.

Загалом перший розділ дисертаційної роботи є змістовно насиченим, теоретично обґрунтованим і методологічно виваженим. Він формує цілісну концептуальну основу дослідження, забезпечує глибоке розуміння сутності державного регулювання ресторанного бізнесу та створює надійний базис для подальшого аналізу, розроблення практичних рекомендацій і формування ефективних механізмів удосконалення державної політики у цій сфері

У другому розділі *«Сучасний стан державного регулювання ресторанного бізнесу»* автором здійснено комплексний аналіз практичних аспектів функціонування галузі в сучасних соціально-економічних умовах, зокрема в контексті воєнних викликів та трансформацій економічного середовища. Розділ вирізняється високим рівнем аналітичності, використанням широкої статистичної бази та застосуванням сучасних методів дослідження. Автором обґрунтовано, що ресторанний бізнес є важливим елементом економічної системи, який виконує не лише економічні, а й соціальні функції, забезпечуючи зайнятість, розвиток підприємництва та формування регіональної інфраструктури. Водночас доведено, що в умовах війни галузь зазнала суттєвих втрат, що проявилось у скороченні кількості закладів, зниженні рівня забезпеченості населення послугами та трансформації структури ринку на користь більш гнучких форматів діяльності.

У межах соціально-економічного аналізу автором проведено детальне дослідження динаміки розвитку ресторанного бізнесу в Україні, виявлено значну регіональну диференціацію галузі та здійснено кластеризацію регіонів за ключовими показниками діяльності. Це дозволило виокремити групи регіонів із різним рівнем розвитку, визначити «ядро» ресторанного ринку та окреслити перспективні напрями інвестиційного зростання. Особливої

наукової цінності набуває проведений економетричний аналіз, у межах якого обґрунтовано вплив основних соціально-економічних чинників на фінансові результати підприємств ресторанного господарства. Зокрема, доведено визначальну роль рівня доходів населення та густоти населення як ключових факторів формування попиту, що дозволяє зробити важливі висновки щодо пріоритетів державної політики у сфері підтримки галузі. Водночас встановлено, що кількісне зростання закладів не завжди супроводжується підвищенням ефективності, що підкреслює необхідність орієнтації на якісні показники розвитку.

Вагомим елементом розділу є дослідження соціального аспекту державного регулювання, де ресторанний бізнес розглядається не лише як економічна діяльність, а й як соціальний інститут, що формує емоційний, культурний та комунікативний досвід споживачів. Автором детально проаналізовано вплив сервісної культури, емоційного середовища та інноваційних технологій на формування лояльності клієнтів і підвищення конкурентоспроможності закладів. Обґрунтовано, що сучасне державне регулювання має враховувати не лише економічні показники, а й соціальні та психологічні аспекти споживання, що значно розширює традиційне бачення галузі.

У підрозділі, присвяченому інституційному аспекту, автором розкрито структуру органів державного управління та механізми їх взаємодії з суб'єктами ресторанного бізнесу. Значною перевагою дослідження є використання емпіричних даних, отриманих у результаті анкетування представників галузі, що дозволило оцінити реальний стан регуляторного середовища. Результати опитування засвідчили переважно критичне сприйняття державного регулювання підприємцями, зокрема через складність дозвільних процедур, надмірну кількість перевірок, недостатню прозорість нормативних вимог та низький рівень державної підтримки. Це дозволило автору обґрунтувати наявність суттєвих адміністративних бар'єрів та визначити напрями вдосконалення інституційного середовища, зокрема через спрощення регуляторних процедур, підвищення прозорості та формування партнерської моделі взаємодії між державою і бізнесом.

Загалом другий розділ дисертаційної роботи є змістовно насиченим, аналітично глибоким і методично обґрунтованим. Він не лише відображає реальний стан розвитку ресторанного бізнесу в Україні, а й дозволяє виявити ключові проблеми та дисбаланси у системі державного регулювання. Поєднання статистичного, економетричного та соціологічного аналізу забезпечує високу достовірність отриманих результатів і формує надійну

емпіричну базу для подальшого обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення державної політики у цій сфері .

У третьому розділі *«Удосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні»* автором здійснено комплексне обґрунтування напрямів модернізації регуляторної політики з урахуванням сучасних викликів і тенденцій розвитку галузі. Значну увагу приділено аналізу зарубіжного досвіду, зокрема країн ЄС, США, Канади та Азії, що дозволило виокремити ефективні інструменти державного впливу: податкові пільги, грантову підтримку, спрощення регуляторних процедур, цифровізацію управління та впровадження стандартів безпеки (НАССР). Проведений порівняльний аналіз дав змогу визначити ключові відмінності між національною та зарубіжними моделями регулювання й сформулювати практичні напрями адаптації кращих практик до українських умов .

У розділі запропоновано системний підхід до вдосконалення державного регулювання, який охоплює правовий, економічний, інституційний і практичний аспекти. Автор обґрунтовує необхідність оновлення нормативно-правової бази, гармонізації термінології з європейськими стандартами, зменшення адміністративних бар'єрів, розвитку цифрових сервісів і підтримки малого та середнього бізнесу. Вагомим результатом є формування комплексного механізму державного регулювання, що поєднує соціально-економічні, інституційні та нормативно-правові складові, а також враховує принципи сталого розвитку, інноваційності та підвищення конкурентоспроможності галузі. Запропоновані підходи мають практичну цінність і можуть бути використані для вдосконалення державної політики у сфері ресторанного бізнесу в Україні .

Отже, на підставі зазначеного вище, можна стверджувати про логічність, послідовність та завершеність дисертаційної роботи як наукової праці, виконаної автором самостійно.

Оформлення наукового дослідження відповідає встановленим вимогам. Зроблені автором пропозиції пройшли апробацію та доведені до практичного використання.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність отриманих результатів і сформульованих висновків дослідження забезпечена чітко визначеною методологічною основою, а також застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертаційній роботі на основі проведеного дослідження розроблено та обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. У результаті дослідження:

уперше:

- запропоновано науково-обґрунтований комплексний механізм державного регулювання ресторанного бізнесу, який базується на інтеграції соціально-економічного, інституційного та нормативно-правового компонентів у єдину систему взаємодії, що забезпечує поєднання функцій контролю, стимулювання та координації та орієнтований на цифровізацію, партнерську взаємодію держави і бізнесу, зниження адміністративного тиску та адаптивність до умов воєнних та післявоєнних трансформацій України;

- запропоновано інтегровану модель оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу, яка ґрунтується на системі взаємопов'язаних індикаторів, об'єднаних у чотири блоки (економічний, соціальний, інституційний, регуляторний), що дозволяє здійснювати комплексну оцінку результативності державної політики та її впливу на розвиток ресторанного бізнесу в коротко-та довгостроковій перспективі;

- запропоновано кластерно-адаптивну модель державного впливу на розвиток ресторанного бізнесу, що передбачає диференціацію регуляторної політики залежно від типу територіального середовища (туристичного, урбаністичного, транзитного, локального); на відміну від уніфікованих підходів, така модель враховує регіональні особливості розвитку галузі та дозволяє підвищити ефективність державного регулювання на місцевому рівні.

удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат дослідження державного регулювання ресторанного бізнесу шляхом систематизації та уточнення ключових наукових дефініцій з урахуванням положень теорії публічного управління, інституційної економіки, концепцій сталого розвитку та публічно-приватного партнерства. Зокрема, уточнено зміст поняття «державне регулювання ресторанного бізнесу» як інтегрованої системи нормативно-правових, інституційних, економічних та соціальних інструментів державного впливу, спрямованих на формування конкурентного, безпечного та соціально орієнтованого середовища функціонування ресторанного бізнесу; на відміну від існуючих трактувань, у запропонованому визначенні акцентовано увагу на соціальній складовій, інклюзивності та формуванні сервісної культури; «нормативно-правовий механізм державного регулювання» трактується як системно впорядкована сукупність законодавчих, підзаконних, стандартних

та процедурних норм, а також інструментів їх реалізації, спрямованих на встановлення правил функціонування ресторанного бізнесу, забезпечення безпеки та якості послуг, захисту прав споживачів і створення прозорого конкурентного середовища, що реалізується через узгоджену взаємодію органів державної влади та місцевого самоврядування; «інституційне забезпечення» як сукупність органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнес-асоціацій та інших суб'єктів, а також форм і механізмів їх взаємодії, які забезпечують формування, реалізацію та координацію державної політики у сфері ресторанного бізнесу з метою підвищення ефективності управління, зниження адміністративних бар'єрів та розвитку партнерських відносин між державою і бізнесом; «державний контроль і нагляд» як система організаційно-правових та адміністративних заходів, спрямованих на перевірку дотримання суб'єктами господарювання встановлених нормативно-правових вимог, стандартів безпечності та якості послуг, яка реалізується на засадах ризик-орієнтованого підходу, прозорості процедур та мінімізації надмірного адміністративного втручання у діяльність бізнесу; «економічне стимулювання ресторанного бізнесу» виступає сукупністю фінансово-економічних інструментів державного впливу (податкові пільги, гранти, субсидії, інвестиційна підтримка, кредитні програми), спрямованих на активізацію підприємницької діяльності, підвищення інвестиційної привабливості ресторанного бізнесу, розвиток інновацій, підтримку малого і середнього бізнесу та забезпечення сталого розвитку ресторанного бізнесу в Україні. Це дозволило інтегрувати адміністративні, економічні та соціальні аспекти регуляторного впливу в єдину логічну систему;

– методологічний підхід до дослідження й оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу шляхом поєднання системного, комплексного, інституційного та порівняльного методів. Доведено, що ресторанний бізнес як об'єкт публічного управління характеризується складною багаторівневою структурою взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів малого і середнього підприємництва та споживачів послуг, що потребує застосування багатофакторних методів аналізу. Запропоновано систему критеріїв оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу, що включає показники конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, якості та доступності послуг, рівня легалізації бізнесу та соціальної відповідальності, що дозволяє здійснювати комплексну оцінку результативності регуляторної політики та формувати практично орієнтовані рекомендації щодо її вдосконалення;

– наукові підходи до аналізу інституційного середовища ресторанного бізнесу, які поглиблено шляхом використання результатів анкетного опитування суб'єктів господарювання, що дозволило ідентифікувати ключові проблеми взаємодії бізнесу з державою (надмірне регулювання, складність процедур, низький рівень підтримки) та обґрунтувати напрями вдосконалення регуляторної політики;

– підходи до оцінювання доступності послуг ресторанного бізнесу, які розширено через використання показника забезпеченості населення закладами громадського харчування (на 10 тис. осіб) та його динамічного аналізу, що дозволило виявити тенденції скорочення мережі та зниження доступності послуг у регіональному розрізі;

набули подальшого розвитку:

– теоретико-методологічні засади державного регулювання ресторанного бізнесу через інтеграцію положень інституційної економіки, публічного управління та концепції сталого розвитку, що дозволило сформулювати цілісне бачення держави у розвитку ресторанного бізнесу як балансу між регуляторними та стимулюючими функціями при цьому обґрунтовано доцільність застосування системного, інституційного та процесного підходів, що дає можливість розглядати державне регулювання як комплексний і динамічний механізм взаємодії держави та бізнесу;

– кластерний підхід до державного регулювання ресторанного бізнесу, який передбачає виділення територіально-функціональних кластерів (туристичних, урбаністичних, транзитних, локально-гастрономічних) як об'єктів державного впливу, що враховує регіональну специфіку, рівень туристичної активності, локальну гастрономічну ідентичність та дозволяє формувати диференційовану регуляторну політику та уточнено підходи до кластеризації через визначення критеріїв їх формування та обґрунтування доцільності використання різних інструментів державного впливу залежно від типу кластеру;

– науково-практичні підходи до адаптації кращого зарубіжного досвіду державного регулювання, зокрема поєднання європейської моделі цифровізації регуляторних процесів, американської моделі мінімального адміністративного втручання та стимулюючих механізмів підтримки бізнесу, що забезпечує можливість формування ефективної національної моделі регулювання.

Отже, у дисертаційній роботі послідовно й на високому науково-методологічному рівні обґрунтовано наукову новизну отриманих результатів. Автором проведено системний аналіз як теоретичних підходів, так і практичних аспектів досліджуваної проблеми, що дало змогу сформулювати

положення, які доповнюють і поглиблюють сучасні наукові уявлення у відповідній сфері.

Отримані результати мають концептуальний характер, відзначаються внутрішньою логічною узгодженістю та базуються на сучасних наукових підходах, що підтверджує їх обґрунтованість і достовірність. Запропоновані автором положення, висновки й рекомендації характеризуються науковою новизною, теоретичною цінністю та практичною спрямованістю, що свідчить про послідовність і логічність формування нових наукових результатів у дослідженні.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні та прикладні розробки й пропозиції автора можуть бути використані при підготовці навчально-методичних матеріалів з публічного управління, при викладанні здобувачам закладів вищої освіти, а також в практичній діяльності органів місцевого самоврядування. Основні результати дослідження використано:

– Івано-Франківська міська рада (довідка № 19/01-20/23в від 05.01.2026 р.) використано розробки та пропозиції щодо інтеграції економічних, соціальних та інституційних цілей державної політики використовується в діяльності обласної державної адміністрації під час координації взаємодії між структурними підрозділами, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємництва та громадськими об'єднаннями; розвитку партнерських відносин між державою, бізнесом і суспільством, зокрема через консультаційні механізми, публічні обговорення регуляторних рішень та залучення бізнес-спільноти до формування політики у сфері послуг і туризму;

– Асоціація рестораторів Івано-Франківська (довідка від 31.12.2025 р.) реалізовано елементи публічно-приватного партнерства, що проявляються у спільних ініціативах з органами місцевого самоврядування щодо розвитку туристично-ресторанної інфраструктури міста, просування локальних гастрономічних брендів, організації галузевих заходів, фестивалів та навчальних програм;

– ФОП Швадчак Олеся Володимирівна (довідка від 26.12.2025 р.) реалізація положень щодо цифровізації регуляторних і управлінських процедур електронного документообігу, цифрових сервісів обліку, онлайн-касових систем, електронних каналів взаємодії з контролюючими органами та споживачами;

– Університет Короля Данила (довідка № 01 від 02.01.2026 р.) використано розробки автора щодо узагальнення і систематизації теоретичних засад, що розкривають соціальну відповідальність та інклюзивність як невід’ємні складові сучасного ресторанного бізнесу; впровадженні інноваційних рішень для забезпечення доступності послуг, зокрема через концепцію «невидимої інклюзії», яка передбачає створення безбар’єрного середовища без акцентування на обмеженнях окремих груп споживачів.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За результатами аналізу матеріалів дисертаційної роботи порушень принципів академічної доброчесності не виявлено, зокрема відсутні ознаки академічного плагіату чи інших порушень чинного законодавства. Автором у повному обсязі дотримано вимог і норм академічної доброчесності, а також законодавства у сфері авторського права.

У тексті дисертації належним чином оформлено посилання на використані джерела, які відображені у списку літератури. Крім того, чітко визначено особистий внесок здобувача у наукові праці, опубліковані у співавторстві.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані Подолянком Михайлом Івановичем результати виконаного ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на такі недоліки дискусійного характеру та внести пропозиції:

1. Дискусійним є підхід до оцінки регіональної диференціації розвитку галузі (п.п.2.1). Виділення кластерів дозволяє систематизувати просторові особливості та виявити групи регіонів із подібними характеристиками розвитку ресторанного бізнесу, однак потребує додаткового уточнення щодо впливу безпекових факторів, міграційних процесів і тіньового сектору, які можуть викривляти статистичні результати. Зокрема, в умовах воєнного стану суттєві переміщення населення, зміни у структурі попиту та нерівномірність економічної активності регіонів можуть призводити до тимчасових або нестійких показників, що не відображають реального довгострокового стану галузі. Також варто врахувати, що статистичні дані можуть не повністю відображати діяльність суб’єктів тіньового сектору, частка якого у сфері ресторанного бізнесу традиційно є значною.

2. Викликає наукову дискусію висновок економетричного аналізу про відсутність статистично значущого впливу кількості закладів на їхній дохід (п.п.2.1). Такий результат певною мірою суперечить традиційним уявленням про ефект масштабування бізнесу і потребує додаткового пояснення з урахуванням рівня конкуренції, якості послуг, структури попиту та особливостей споживчої поведінки.

3. Потребує подальшого обґрунтування теза про зростання ролі емоційного компоненту ресторанного бізнесу як об'єкта державного регулювання (п.2.2.). Включення таких нематеріальних факторів у систему державної політики є інноваційним, але складним з точки зору вимірювання та контролю.

4. Потребує подальшого обговорення роль органів місцевого самоврядування у реалізації запропонованих механізмів державного регулювання ресторанного бізнесу (п.п.3.3.). Попри визнання їх значущості в умовах децентралізації, у роботі недостатньо конкретизовано їх функції, інструменти впливу та межі відповідальності порівняно з центральними органами влади, що може призводити до дублювання повноважень або управлінських прогалин. Також дискусійним є рівень деталізації механізмів взаємодії між різними рівнями управління, зокрема у сфері реалізації програм підтримки бізнесу, контролю якості та впровадження цифрових інструментів. Доцільним є більш чітке визначення інструментів місцевого впливу (програми підтримки, розвиток інфраструктури, партнерство з бізнесом) та оцінка інституційної спроможності органів місцевого самоврядування для ефективної реалізації цих функцій.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Подоляна Михайла Івановича на тему «Державне регулювання ресторанного бізнесу в Україні» є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблематиці. Робота містить науково обґрунтовані результати, що мають елементи новизни, характеризується теоретичною значущістю та практичною спрямованістю, а також відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р.

№ 44 (зі змінами), а також вимогам до оформлення дисертацій, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами). З огляду на це, автор роботи — Подолян Михайло Іванович — заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри менеджменту, публічного управління
та адміністрування
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Наталія БОНДАРЧУК